

MOĞOLİSTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

Azzaya BADAM*

Özet: Bu çalışmada Moğolistan'da bulunan Runik harfli yazıtların listesi, buldukları yerler ve satır sayıları verilmiştir. Ayrıca, Runik harfli yazıtlar üzerine çalışacaklar için, bu yazıtlarla ilgili yapılmış yayınların bibliyografyası da eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Moğolistan, Runik, Yazıt, Yeni yazıtlar.

Runic Inscriptions in Mongolia

Abstract: This study provides a list of the runic inscriptions found in Mongolia, their places and the number of verses. Besides, a useful bibliography is given for those who might work on the runic inscriptions.

Key words: Mongolia, runic, inscription, new inscriptions.

Moğolistan sınırları içerisindeki Runik yazıtlar ile ilgili araştırmalar ve eserler, Türkoloji alanında çalışan birçok bilim adamı tarafından araştırılmakta ve yayımlanmaktadır. Ancak son 20 yılda yeni bulunmuş olan runik yazıtların sayısı, metinlerdeki satır sayıları ve anlamlarını kapsayan bir araştırma henüz yapılmamıştır.

Bu yüzden Moğolistan'da bulunan bütün Runik yazıtların özetini Türk dünyasına ve özellikle Runik yazıtlar üzerine çalışan Türkologlara sunuyoruz. Moğolistan'da 61 bölgede 130 tane Runik yazıt bulunmuştur.

Moğolistan sınırları içerisinde bu yazıtlar, klasik ve diğerleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Klasik olanları 11 anıt ve 8 abidedir. Diğerleri ise geri kalan 111 yazıttır. Birer tane olanları para üzerindeki, kitap sargısı üzerindeki, yay üzerindeki, mühür üzerindeki, tuğla üzerindeki, çalgı üzerindeki, taşbaba üzerindeki ve adı bilinmeyenleridir; ikişer tane olanları küçük taş üzerindeki, kaplumbağa taşı üzerindeki, balbal üzerindeki; üçer tane olanları mezar taşı üzerindeki, kiremit üzerindeki. Ve 60 tanesi kaya üzerinde, 30'u ise "Taihar çuluu (Hoyto tamir)" kaya üzerinde yazılmıştır.

Moğolistan'daki Runik yazıtlar üzerine yapılan araştırmalar, bibliyografyadan öğrenilebilir.

* Moğolistan Milli Üniversitesi, Ulan Bator, MOĞOLİSTAN.

№	Yazıt adı	Bulunuşu		Satır
		Bulunduğu yer	Korunduğu yer	
1	Altan Had Yazıtı I	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Altan Had	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Altan Had	2
2	Altan Had Yazıtı II	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Altan Had	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Altan Had	2
3	Arhanan Yazıtı	Bulgan vilayeti, Hişig-Öndör ilçesi, Arhanan kışlık	Bulgan vilayeti, Hişig-Öndör ilçesi, Arhanan kışlık	3
4	Açıt Nuur Yazıtı I	Uvs vilayeti, Böhmörön ilçesi, Şanagan hev	Bayan-Ölgiy vilayeti, Müze	2
5	Açıt Nuur Yazıtı II	Uvs vilayeti, Böhmörön ilçesi, Şanagan hev	Uvs vilayeti, Böhmörön ilçesi, Şanagan hev	1
6	Açıt Nuur Yazıtı III	Uvs vilayeti, Böhmörön ilçesi, Şanagan hev	Uvs vilayeti, Böhmörön ilçesi, Şanagan hev	1
7	Baga Oygör Yazıtı I	Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaan-Uul ilçesi, Baga Oygör bölgesi	Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaan-Uul ilçesi, Baga Oygör bölgesi	1
8	Baga Oygör Yazıtı II	Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaan-Uul ilçesi, Baga Oygör bölgesi	Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaan-Uul ilçesi, Baga Oygör bölgesi	4
9	Biger Yazıtı I	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	2
10	Biger Yazıtı II	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
11	Biger Yazıtı III	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
12	Biger Yazıtı IV	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
13	Biger Yazıtı V	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
14	Biger Yazıtı VI	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
15	Biger Yazıtı VII	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	Govi-Altay vilayeti, Biger ilçesi, Har Aarag bölgesi	1
16	Bilge Kagan Yazıtı	Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi	Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi	73
17	Bilge Kagan Yazıtının Balbal üzerindeki yazıtı	Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi	Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi	1
18	Bömbögör Yazıtı	Bayanhongor vilayeti, Bömbögör ilçesi	Bayanhongor vilayeti, Bömbögör ilçesi	5
19	Gurvaljin Uul Yazıtı	Bulgan vilayeti, Gurvanbulag ilçesi, Gurvaljin Uul	Bulgan vilayeti, Gurvanbulag ilçesi, Gurvaljin Uul	1
20	Dundmandal Yazıtı (Gurvanmandal)	Bayanhongor vilayeti, Bayantsagaan ilçesi, Dundmandal Uul	Bayanhongor vilayeti, Bayantsagaan ilçesi, Dundmandal Uul	3
21	Adagmandal (Gurvanmandal)	Bayanhongor vilayeti, Bayantsagaan ilçesi, Adagmandal Uul	Bayanhongor vilayeti, Bayantsagaan ilçesi, Adagmandal Uul	3
22	Dalan Uul Yazıtı	Ömnögovi vilayeti, Nomgon ilçesi, Dalan Uul	Ömnögovi vilayeti, Nomgon ilçesi, Dalan Uul	1

MOĞOLİSTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

23	Darvi Yazıtı I	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	2
24	Darvi Yazıtı II	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	2
25	Darvi Yazıtı III	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	<i>Hovd vilayet, Darvi ilçesi, Şarbulag Uul</i>	1
26	Doloogoydoy Yazıtı	<i>Uvs vilayeti, Türgen ilçesi, Har us</i>	<i>Uvs vilayeti, Müze</i>	4
27	Del Uul Yazıtı I	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	2
28	Del Uul Yazıtı II	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	4
29	Del Uul Yazıtı III	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	1
30	Del Uul Yazıtı IV	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi, Del Uul</i>	4
31	Delüün Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Delüün ilçesi</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Delüün ilçesi</i>	1
32	Jirimiyn Hudag Yazıtı	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Ölziyt ilçesi</i>	2
33	Zoos yazıtı	<i>Dornod vilayeti</i>	<i>Kaybolmuş</i>	1
34	Züriyn Ovoo Yazıtı	<i>Zavhan vilayeti, Bayantes ilçesi, Züriyn Ovoo</i>	<i>Zavhan vilayeti, Bayantes ilçesi, Züriyn Ovoo</i>	1
35	Züün Oroy Övöljöö Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaanhus ilçesi, Oygor Uul</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaanhus ilçesi, Oygor Uul</i>	1
36	Zürh Uul Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Nogoonnuur ilçesi, Zürh Uul</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Nogoonnuur ilçesi, Zürh Uul</i>	1
37	İh Biçigt Yazıtı I	<i>Dundgovi vilayeti, Bayanjargalan ilçesi, Aarag Had</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Bayanjargalan ilçesi, Aarag Had</i>	2
38	İh Biçigt Yazıtı II	<i>Dundgovi vilayeti, Bayanjargalan ilçesi, Aarag Had</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Bayanjargalan ilçesi, Aarag Had</i>	1
39	İh Hanuy Nuur Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Erdenemandal ilçesi</i>	<i>Arhangay vilayeti, Erdenemandal ilçesi</i>	2
40	Költigin Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi</i>	<i>Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi</i>	68
41	Költigin Yazıtının kaplumbağa yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi</i>	<i>Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi</i>	8
42	Külüçur Yazıtı	<i>Töv vilayeti, Delgerhaan ilçesi, Höşöön tal</i>	<i>Töv vilayeti, Delgerhaan ilçesi, Höşöön tal</i>	29
43	Moyunçur Yazıtı /Mogoyñ Şine Us/	<i>Bulgan vilayeti, Sayhan ilçesi, Mogoyñ Şine Us</i>	<i>Bulgan vilayeti, Sayhan ilçesi, Mogoyñ Şine Us</i>	49
44	Nalayh Yazıtı	<i>Nalayh cevəri</i>	<i>Kaybolmuş</i>	4
45	Kitap düğme üzerindeki Yazıtı	-	<i>Kaybolmuş</i>	2
46	Yay üzerindeki Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Hotont ilçesi, Hulhiyn amnu Dörvöljin</i>	<i>Moğolistan Milli Tarihi Müzesi</i>	1
47	Olon Nuur Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti,</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti,</i>	1

		<i>Altantsögts ilçesi, Olonnuur</i>	<i>Altantsögts ilçesi, Olonnuur</i>	
48	Ongi Yazıtı	<i>Övörhangay vilayeti, Uyanga ilçesi, Ongi gol</i>	<i>Bir kısmı Övörhangay vilayeti müzesinde</i>	19
49	Ongi Yazıtının balbal Yazıtı /Sabra Tarkan balbalı/	<i>Övörhangay vilayeti, Uyanga ilçesi, Ongi gol</i>	<i>Övörhangay vilayeti, Uyanga ilçesi, Ongi gol</i>	1
50	Oryuk had Yazıtı I	<i>Hövsgöl vilayeti, Tsagaannuur ilçesi</i>	<i>Hövsgöl vilayeti, Tsagaannuur ilçesi</i>	2
51	Oryuk had Yazıtı II	<i>Hövsgöl vilayeti, Tsagaannuur ilçesi</i>	<i>Hövsgöl vilayeti, Tsagaannuur ilçesi</i>	2
52	Övördörölj Yazıtı	<i>Hovd vilayeti, Hovd ilçesi, Övördörölj</i>	<i>Hovd vilayeti, Hovd ilçesi, Övördörölj</i>	1
53	Övörhangay Yazıtı	<i>Övörhangay vilayeti, Uyanga ilçesi, Maanitun bürd</i>	<i>Övörhangay vilayeti, Müze</i>	1
54	Örtöönbulag Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaanhus ilçesi</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Ulaanhus ilçesi</i>	1
55	Raşaan Had Yazıtı	<i>Hentiy vilayeti, Batşireet ilçesi, Raşaan Had</i>	<i>Hentiy vilayeti, Batşireet ilçesi, Raşaan Had</i>	1
56	Süüjiyn Davaa Yazıtı	<i>Bulgan vilayeti, Süüjiyn Davaa</i>	<i>Kayıbolmuş</i>	11
57	Sevrey Yazıtı	<i>Ömnöngovi vilayeti, Sevrey ilçesi, Narangiyn Enger</i>	<i>Ömnöngovi vilayeti, Sevrey ilçesi, Narangiyn Enger</i>	7
58	Tayhar Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Ihtamir ilçesi</i>	<i>Arhangay vilayeti, Ihtamir ilçesi</i>	30 tane yazıt
59	Mühür üzerindeki Yazıtı	<i>Dundgovi vilayeti</i>	<i>Dundgovi vilayeti, Müze</i>	2
60	Tariat /Terh/ Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti Tariat ilçesi</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	30
61	Tariat yazıtının kaplumbağa üzerindeki yazıtı	<i>Arhangay vilayeti Tariat ilçesi</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	1
62	Tuğla üzerindeki Yazıtı	<i>Arhangay vilayeti, Haşaat ilçesi, Höşöö tsaydam bölgesi</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	2
63	Tömör Tsorgo Yazıtı	<i>Uvs vilayeti, Sagil ilçesi, Tömör Tsorgo Övöljöö</i>	<i>Uvs vilayeti, Sagil ilçesi, Tömör Tsorgo Övöljöö</i>	1
64	Tunyukuk Yazıtı	<i>Töv vilayeti, Erdene ilçesi Bayantsogt Uul</i>	<i>Töv vilayeti, Erdene ilçesi Bayantsogt Uul</i>	2 abide, toplam 62 satır
65	Tunyukuk sıva üzerindeki Yazıtı	<i>Töv vilayeti, Erdene ilçesi Bayantsogt Uul</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	3
66	Tevş Yazıtı	<i>Övörhangay vilayeti, Bogd ilçesi</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	2
67	Tes Yazıtı	<i>Hövsgöl vilayeti, Tsagaan-Uul ilçesi, Övörcülag Höh tolgoi</i>	<i>Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü</i>	22
68	Teht (2006)	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Altantsögts ilçe, Teht ırmağı, Sayr Tsönhöl bölgesi</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Altantsögts ilçe, Teht ırmağı, Sayr Tsönhöl bölgesi</i>	1

MOĞOLİSTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

69	Hanan Had Yazıtı I /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	1
70	Hanan Had Yazıtı II /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	1
71	Hanan Had Yazıtı III /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	1
72	Hanan Had Yazıtı IV /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	1
73	Hanan Had Yazıtı V /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	1
74	Hanan Had Yazıtı VI /Yamaan us/	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	Hovd vilayeti, Üyenç ilçesi, Yamaan Usni havtsal	2
75	Hanangıyn Buuts Yazıtı	Dundgovi vilayeti, Adaatsag ve Delgertsogt ilçeler arasında	Dundgovi vilayeti, Adaatsag ve Delgertsogt ilçeler arasında	1
76	Hangiday Yazıtı	Bulgan vilayeti, Daşınçilen ilçesi, Hangiday Buuts	Bulgan vilayeti, Daşınçilen ilçesi, Hangiday Buuts	5
77	Har Magnay Yazıtı	Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsagaannuur ilçesi	Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsagaannuur ilçesi	1
78	Har Balgas Yazıtı I	Arhangay vilayeti, Hotont ilçesi, Uygur Kara Balgasun	Arhangay vilayeti, Hotont ilçesi, Uygur Kara Balgasun	17 pay
79	Har Balgas Yazıtı II (Jirimt)	Arhangay vilayeti, Hotont ilçesi	Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü	12
80	Çalgı üzerindeki Yazıtı	Hovd vilayeti, Manhan ilçesi	Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü	-
81	Höl Asgat Yazıtı	Bulgan vilayeti, Mogod ilçesi, Höl Asgat	Bulgan vilayeti, Mogod ilçesi, Höl Asgat	3 parça
82	Hutug Uul Yazıtı I	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	2
83	Hutug Uul Yazıtı II	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	1
84	Hutug Uul Yazıtı III	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	1
85	Hutug Uul Yazıtı IV	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	1
86	Hutug Uul Yazıtı V	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	Övörhangay vilayeti, Baruumbayan-Ulaan ilçesi, Hutug Uul	1
87	Tsahir Yazıtı I	Hövsgöl vilayeti, Tsetserleg ilçesi, Tsahirt	Hövsgöl vilayeti, Tsetserleg ilçesi, Tsahirt	1
88	Tsahir Yazıtı II	Hövsgöl vilayeti, Tsetserleg ilçesi, Tsahirt	Hövsgöl vilayeti, Tsetserleg ilçesi, Tsahirt	1
89	Tsenhermandal Yazıtı	Hentiy vilayeti, Tsenhermandal ilçesi	Hentiy vilayeti, Tsenhermandal ilçesi	2
90	Tsetsüühei Yazıtı	Zavhan vilayeti, İh-Uul ilçesi, Dund Tsetsüühei	Bilimler Akademisi, Arkeoloji Enstitüsü	1
91	Çoyr Yazıtı	Govisumber vilayeti, Çoyr ilçesi	Moğolistan Milli Tarihi Müzesi	6

92	Şaahar Yazıtı I	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	1
93	Şaahar Yazıtı II	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	1
94	Şaahar Yazıtı III	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	<i>Govi-Altay vilayeti, Çandmani ilçesi Şaahar Tolgoy</i>	1
95	Şiveet Hayrhan Yazıtı I	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	2
96	Şiveet Hayrhan Yazıtı II	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	3
97	Şiveet Hayrhan Yazıtı III	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Tsengel ilçesi, Şiveet Hayrhan Uul</i>	1
98	Ereen harganat Yazıtı	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Bugat ilçesi, Hatuugiyn gol</i>	<i>Bayan-Ölgiy vilayeti, Bugat ilçesi, Hatuugiyn gol</i>	1
99	Adı belli olmayan yazıtı	<i>Bilinmiyor</i>	<i>Kaybolmuş</i>	3
100	Galuut Yazıtı	<i>Bayanhongor vilayeti, Galuut ilçesi</i>	<i>Bayanhongor vilayeti, Galuut ilçesi</i>	3+1

Bibliyografya

1. **Аззаяа.Б**, Тайхар чулууны руни бичээс, -Acta Historica, Tom.VIII, fasc. 9, УБ., 2007.
2. **Айдаров Г**, Язык Орхонских памятников древнетюркской письменности VIII века, Алма-Ата, 1971.
3. **Айдаров Г**, Язык Орхонского памятника Бильге-кагана, Алма-Ата, 1966.
4. **Амар А**, Монголын товч түүх, Улаанбаатар, 1989.
5. **Амартүвшин Ч, Баттулга Ц**, Ханангийн бууцны бичээс, -Археологийн судлал, Том XII, fasc.3, Улаанбаатар, 2005.
6. **Базилхан Б**, Эртний тюрк бичээстэй мутрын тэмдэг, - Шинжлэх Ухааны Академийн мэдээ, №1, Улаанбаатар, 1964.
7. **Базылхан Б**, Гурвалжин уулын түрэг бичээс, -Шинжлэх Ухааны Академийн мэдээ, №4, Улаанбаатар, 1969.
8. **Базылхан Б**, Күл-тегиний хөшөөний бичээсийн монгол орчуулга, -Хэл зохиол, XVI боть, 1-19 дэвтэр, Улаанбаатар, 1987.
9. **Базылхан Б**, Күл-тегиний хөшөөний мэлхий чулууны түрэг бичээс, -Хэл зохиол, том VI, fasc 11, Улаанбаатар, 1969.
10. **Базылхан Б**, Өвөр дөрөлжийн түрэг бичээс, -ШУА-ийн мэдээ, №1, Улаанбаатар, 1969.
11. **Базылхан Б**, Тоньюкукийн түрэг руни бичээс, -Bulletin The IAMS News Information on Mongol Studies, 1993 2(12), 1994 1(13), Улаанбаатар, 1994.
12. **Базылхан Б**, Тэрхийн түрэг бичээс, -Studia Mongolica, Tom.VIII (16), fasc.12, Улаанбаатар, 1980.

MOḡOLISTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

13. **Базылхан Б**, Хангидайн хадны түрэг бичээс,- Шинжлэх Ухааны Академийн мэдээ, №4,
14. Улаанбаатар, 1968.
15. **Баттулга Ц**, Алтай нутаг дахи руни бичгийн дурсгалын судалгааны тойм, - Centre for Mongol Studies National University of Mongolia, Acta Mongolica, Volume 2 (208), Ulaanbaatar, 2003.
16. **Баттулга Ц**, Ар Ханангийн бичээсийг дахин нягтлах нь, -Монголын түүхийн сурвалж судлал: Өнөөгийн байдал, судалгааны зарим асуудал, -МУ Боловсролын Их Сургууль, Түүхийн тэнхим, Улаанбаатар, 2004.
17. **Баттулга Ц**, Бага Ойгорын эртний түрэг бичээс, - Алтан аргамжаа (Altan Argamj), Vol. 2, 2/1998, МУИС, Олон улсын харилцааны дээд сургууль, Улаанбаатар, 1998.
18. **Баттулга Ц**, Бөмбөгөрийн бичээс, -Acta Mongolica, - Centre for Mongol Studies National University of Mongolia, Acta Mongolica, Vol.4 (236), Ulaanbaatar, 2005,
19. **Баттулга Ц**, Гурванмандалын бичээсийг дахин нягтлах нь, -Археологийн судлал, Tom.XII, fasc.6, Улаанбаатар, 2005
20. **Баттулга Ц**, Дэл уулын IV бичээс, -Эрдэм шинжилгээний бичиг, МУИС, Монгол судлалын сургууль, Боть XIY (151), V дэвтэр, Улаанбаатар, 1999.
21. **Баттулга Ц**, Дэл уулын Баруун билүүний II, III бичээс, - Археологийн судлал, Tom. XVIII, fasc.1-16, Улаанбаатар, 1998.
22. **Баттулга Ц**, Дэл уулын нэгдүгээр бичээсийг дахин нягтлах нь, - Эрдэм шинжилгээний бичиг, МУИС, Монгол хэл, соёлын сургууль, Боть XXII (227), Улаанбаатар, 2004.
23. **Баттулга Ц**, Зүрх уулын бичээс, - Эрдэм шинжилгээний бичиг, боть VII, дэвтэр 6, МУИС, Монгол судлалын дээд сургууль, Улаанбаатар, 1998.
24. **Баттулга Ц**, Их бичигтийн бичээс, - МУИС, Монгол судлалын сургууль, Эрдэм шинжилгээний бичиг, боть 10 (122), Улаанбаатар, 1997.
25. **Баттулга Ц**, Монгол Солонгосын эрдэмтдийн хамтарсан “Дэл уулын дурсгалын судалгаа”-ны урьдчилсан дүнгээс, -Монгол Солонгосын хамтарсан эрдэм шинжилгээний III хурал, Улаанбаатар, 2002.
26. **Баттулга Ц**, Монголын руни бичгийн бага дурсгалууд, Тэргүүн дэвтэр, - *Corpus Scriptorum, Centre for Turkic Studies, National University of Mongolia*, Улаанбаатар, 2005.
27. **Баттулга Ц**, Монголын руни бичгийн дурсгалыг судлах тухайд, - Түүхийн хавсрага ухаан, МУИС, Нийгмийн шинжлэх ухааны сургууль, Түүхийн тэнхим, Улаанбаатар, 2003.
28. **Баттулга Ц**, Олон нуурын түрэг бичээс, -МУИС, Монгол судлалын дээд сургууль, Эрдэм шинжилгээний бичиг, Боть XIII (139), дэвтэр 3, Улаанбаатар, 1995.
29. **Баттулга Ц**, Төмөр Цоргын бичээс, -МУИС, Монгол судлалын дээд сургууль, Эрдэм шинжилгээний бичиг, Боть IX (126), IV дэвтэр, 1997.
30. **Баттулга Ц**, Туньюкукийн гэрэлт хөшөөний судалгаа, -Түүхийн сэтгүүл, *Ephemeris Historiae, Academia Doctrinae Mongoli*, Tom.IV, fasc.1-23, Улаанбаатар, 2003.
31. **Баттулга Ц**, Тэвшийн бичээсийг дахин нягтлах нь, -Mongolian Journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, The official Journal of National University of Mongolia, Volume 1 No.1(242), Ulaanbaatar, 2005.
32. **Баттулга Ц**, Ханангийн бууцны бичээс, -МУИС, Монгол, хэл, соёлын сургууль, Монгол судлал эрдэм шинжилгээний бичиг, Боть XXIV (243), Улаанбаатар, 2005.

33. **Баттулга Ц**, Хар Магнайн эртний түрэг бичээс, -Археологийн судлал, Том.XIX, fasc.11, Улаанбаатар, 1999.
34. **Баттулга Ц**, Шавар ваар дээрх руни бичээс, -Монгол судлалын эрдэм шинжилгээний бичиг, МУИС, Монгол хэл, соёлын сургууль, БотьXX (194), XXIII дэвтэр, Улаанбаатар, 2003.
35. **Баттулга Ц**, Эрээн Харганатын түрэг бичээс, - Археологийн судлал,Том.XV, fasc.10, Улаанбаатар, 1995.
36. **Баттулга Ц**, Эрээн Харганатын түрэг бичээсийг дахин нягтлах нь, -The Korean Association for Mongol Studies. Mongolian Studies: 10, Seoul, 2000.
37. **Баттулга Ц**, Шаахарын эртний бичээс, -МУИС, Монгол хэл, соёлын сургууль, Монгол судлал эрдэм шинжилгээний бичиг, Боть ХХҮ(248), Улаанбаатар, 2005, 36-41 дүгээр тал.
38. **Баттулга Ц**, “Алтан хад”-ны бичээс, -Centre for Mongol Studies, National University of Mongolia, Acta Mongolica, Volume. 5 (246), Улаанбаатар, 2005, 141-144 дугаар тал.
39. **Баттулга Ц**, Алтан хадны бичээс (урьдчилсан судалгаа), -Mongolian Journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, Official Journal of the National University of Mongolia, Volume 2 No 1.(254), January 2006, 53-59 дугаар тал.
40. **Battulga Ts**, The inscription of Bumbugur, -Монгол судлал эрдэм шинжилгээний бичиг, МУИС, Монгол хэл, соёлын сургууль, Боть XXVI (226), Улаанбаатар, 2006, 26-30 дугаар тал.
41. **Баттулга Ц**, **Сүхбаатар Д**, Дэл уулын Жиримийн худгийн бичээс, -МУИС, Нийгмийн шинжлэх ухааны сургууль, Эрдэм шинжилгээний бичиг, Түүх V, № 262 (33), Улаанбаатар, 2006, 15-18 дугаар тал.
42. **Баттулга Ц**, **Төрбат Ц**, **Баярхүү Н**, **Идэрхангай Т**, Тэхтийн голын руни бичээс, -МУБИС, Acta Historica, tom.YII, fasc.1, УБ., 2006, 5-9 дугаар тал.
43. **Баттулга Ц**, Хангидайн хадны бичээсийг дахин нягтлах нь, -МУБИС, Acta Historica, tom.YII, fasc.2, УБ., 2006, 10-15 дугаар тал
44. **Баттулга Ц**, **Гэрэлмаа Н**, Рашаан хадны түрэг бичээсийн тухай дахин өгүүлэх нь, -МУБИС, Acta Historica, tom.YIII, fasc.8, УБ., 2007, 65-67 дугаар тал.
45. **Баттулга Ц**, **Гэрэлмаа Н**, Долоогойдойн гэрэлт хөшөөний бичээс, -Монгол судлал: МУИС, МХСС, Эрдэм шинжилгээний бичиг, Том. XXVII(285), Fasc. XXXIII, УБ., 2007, 262-267 дугаар тал.
46. **Баттулга Ц**, Далан уулын бичээс, -Mongolian journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, Vol. 3, №1(287): 87-89 (2007).
47. **Баттулга Ц**, **Гэрэлмаа Н**, Цэнхэрмандалын бичээс, -Mongolian journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, Vol. 3, №1(287): 139-143 (2007).
48. **Баттулга Ц**, **Очир А**, Нумын ясан наалт дээрх бичээс, -Mongolian journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, Vol. 3, №1(287): 223-225 (2007).
49. **Баттулга Ц**, Бигэрийн эртний бичээсүүд, -Хэл зохиол судлал, Том.1(33), fasc.8, УБ., 2008, тал. 71-82
50. **Баттулга Ц**, Шивээт хайрханы эртний бичээс, -Монгол судлал, МУИС, МХСС, ЭШБ, Боть. XXVIII(294), УБ., 2008, тал. 194-197
51. **Баттулга Ц**, Цахирын бичээс, -Монгол судлал, МУИС, МХСС, ЭШБ, Боть. XXIX (300), УБ., 2008, тал. 259-265.
52. **Баяр Д**, Баруун Монголд шинээр илэрсэн эртний бичгийн дурсгалууд, -ШУА-ийн мэдээ, № 6, Улаанбаатар, 1990.
53. **Баяр Д**, **Мөнхтулга Р**, **Хүрэлсүх С**, Олон нуурын хөндийн дурсгал, -ШУА-ийн мэдээ, №2, Улаанбаатар 2008, тал. 108-118

MOĞOLISTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

54. **Баярхүү Н**, Шавар тоосгон дээрх бичээсийн тухай, -Mongolian journal of Anthropology, Archaeology and Ethnology, Vol. 3, №1(287), December (2007) : 201-205
55. **Баярхүү Н**, Ямаан усны хавцлын Ханан хаднаас шинээр илрүүлсэн бичээсүүд, - Оюуны хэлхээ, Боть II (04), Улаанбаатар, 2009, тал. 40-49.
56. **Болд Л**, БНМАУ-д эртний түрэг бичгийн дурсгалыг судалсан байдал, -ШУА-ийн мэдээ, Улаанбаатар, 1986, №3
57. **Болд Л**, БНМАУ-ын нутаг дахь хадны бичээс, Улаанбаатар, 1990.
58. **Болд Л, Бямбаа Р**, Гурван Мандалын түрэг бичээс, - Дорно дахины судлалын асуудал, №1 (18), Улаанбаатар, 1988.
59. **Болд Л**, Орхон бичгийн дурсгал II, Улаанбаатар, 2000.
60. **Болд Л**, Орхон хадны түрэг бичээс (урьдчилсан тайлан), -Дорно дахины судлалын асуудал, №2 (17), Улаанбаатар, 1987.
61. **Болд Л**, Шинээр олдсон түрэг бичээс, - Хэл зохиол, 16-р боть, 1-19 дэвтэр, Улаанбаатар, 1987.
62. **Болдбаатар Ю**, Дэл уулын нэгдүгээр бичээс, -Mongolica Vol.10(31), Улаанбаатар, 2000.
63. **Болдбаатар Ю**, Хар балгасын I руни бичээсийг уншиж тайлах оролдлого, - Монгол хэл шинжлэл, Том.III (XXV), fasc.1-13, Улаанбаатар, 1997.
64. **Болдбаатар Ю**, Шаахарын түрэг бичээс, -Altaica I, Улаанбаатар, 2001.
65. **Вандуй Э**, Увсын Хар Усны гэрэлт хөшөө, -Шинжлэх ухаан, техник, №3, Улаанбаатар, 1958.
66. **Васильев Д.Д**, Графические особенности памятников Хойто- Тамира, - Вопросы восточного литературоведения и текстологии, Москва, 1975.
67. **Васильев Д.Д**, Графический фонд памятников тюркской рунической письменности азиатского ареала, Москва, 1983.
68. **Войтов В.Е**, Онгинский памятник. Проблемы культуроведческой интерпретации, -Советская Тюркология, №3, Москва, 1989.
69. **Вяткина К.В**, Кэнтэйская руническая надпись, -Филология и история Монгольских народов (Памяти академика Б.Я.Владимирцова), Москва, 1958.
70. **Далай Ч**, Монголчуудын бичиг үсгийн түүхийн зарим асуудал, -Шинжлэх Ухааны Академийн мэдээ, № 3, Улаанбаатар, 1961.
71. **Доржсүрэн Ц**, 1956-1957 онд Архангай аймагт археологийн шинжилгээ хийсэн тухай, Улаанбаатар, 1958.
72. **Доржсүрэн Ц**, Долоогодойн булш ба түүний хөшөө, -Шинжлэх ухаан, техник, № 5/6, Улаанбаатар, 1957.
73. **Доржсүрэн Ц**, Шивээт Улаан гэдэг юу вэ?, -Шинжлэх Ухаан, Техник, Улаанбаатар, 1957, №1.
74. **Каржаубай С**, Надпись на скале Арханана, - Хэл зохиол судлал, Том.XIV, fasc.15, Улаанбаатар, 1980.
75. **Каржаубай С**, Первый памятник Ель-Етмиш Бильге кагана (Тэсинская стела), - Объединенный каганат тюрков в 745-760 годах (по материалам рунических надписей), Астана, 2002.
76. **Кляшторный С. Г**, История Центральной Азии и памятники рунического письма, -Серия "АЗИАТИКА", Санктпетербург, 2003.
77. **Кляшторный С.Г**, Древнетюркская надпись на каменном изваянии из Чойрэна, - Страны и народы Востока, Вып.22, Кн.2, Москва, 1980.
78. **Кляшторный С.Г**, Древнетюркские рунические памятники как источник по истории средней Азии, Москва, 1964.

79. **Кляшторный С.Г.**, Историко-культурное значение Суджинской надписи, - Проблемы Востоковедения, №5, Москва, 1959.
80. **Кляшторный С.Г.**, К вопросу о подлинности древнетюркской надписи с именем Чингиз- хана, -Проблемы Востоковедения, № 1, Москва, 1960.
81. **Кляшторный С.Г.**, К историографической оценке Уланкомской надписи, - Эпиграфика Востока, Том.XIV, Москва, 1961.
82. **Кляшторный С.Г., Лившиц В. А.**, Сэврэйский камень, -Советская тюркология, №3, Баку, 1971.
83. **Кляшторный С.Г.**, Монета с рунической надписью из Монголии, - Тюркологический сборник 1972, Москва, 1973.
84. **Кляшторный С.Г.**, Наскальные рунические надписи Монголии, - Тюркологический сборник 1977, Москва, 1978.
85. **Кляшторный С.Г.**, Новые эпиграфические работы в Монголии, -История и культура Центральной Азии, Москва, 1983.
86. **Кляшторный С.Г.**, Руническая надпись из Восточной Гоби, -Studia Turcica, Budapest, 1971.
87. **Кляшторный С.Г.**, Руническая надпись на каменном изваянии из Чойра, - Проблемы Востоковедения, №5, Москва, 1969.
88. **Кляшторный С.Г.**, Терхинская надпись (предварительная публикация), - Советская тюркология, №3, Баку, 1980.
89. **Кляшторный С.Г.**, Тэсинская стела (Предварительная публикация),-Советская тюркология, №6, Баку, 1983.
90. **Кубарев В.Д.**, “Магеллан” открывает Алтай, -Рабочая трибуна, 1 апреля, 1994 г, №6 (3605).
91. **Лувсанбалдан Х.**, Өчүүхэн түрэг бичээс, -ШУА-ийн мэдээ, №4, Улаанбаатар, 1962.
92. **Лувсандэндэв А.**, Шинээр олдсон тюрк бичээсийн тухай, Улаанбаатар, 1956.
93. **Малов С.Е.**, Памятники древнетюркской письменности Монголии и Киргизии, Москва -Ленинград, 1959.
94. **Малов С.Е.**, Енисейская письменность тюрков, Москва-Ленинград,1952.
95. **Малов С.Е.**, Новые памятники с турецкими рунами, -Язык и мышление, Том.VI-XII, Ленинград, 1936.
96. **Малов С.Е.**, Памятники древнетюркской письменности (Тексты и исследования), Москва-Ленинград,1951.
97. **Мелиоранский П.М.**, Памятник в честь Кюль-тегина, -Записки Восточного отделения Русского Географического общества, Том.XII, Санктпетербург, 1899.
98. **Монгол нутаг дахь түүх соёлын дурсгал** (сэдэвчилсэн лавлах), Улаанбаатар, 1999.
99. **Наделяев В.М.**, Древнетюркская надпись из Ховд-сомона, МНР, -Бронзовый и железный век Сибири, Новосибирск, 1974.
100. **Наделяев В.М., Насилов Д.М., Тенишев Э.Р., Щербак А.М.**, Древнетюркский словарь, Ленинград, 1969.
101. **Намнандорж О.**, Арван өдрийн шинжилгээний аялал, - ШУА-ийн мэдээ, №5, Улаанбаатар, 1966.
102. **Пэрлээ Х.**, Дорнод Монголын эртний бичиг үсгийн дурсгалын зүйл (Археологийн тэмдэглэлээс), -ШУА-ийн мэдээ, №4, Улаанбаатар, 1974.
103. **Пэрлээ Х.**, Карта рунических письмен на территории МНР, -Studia Museologica, Том.I, fasc.1-8, Улаанбаатар, 1968.

MOĞOLISTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

104. **Пэрлээ Х**, Карта рунических письмен на территории МНР,- Эрдэм шинжилгээний өгүүллүүд (эмхэтгэл) II, Улаанбаатар, 2001.
105. **Пэрлээ Х**, Тайхир чулуу, - *Studia Archaeologica*, Том.I, fasc.IV, Улаанбаатар, 1960.
106. **Пэрлээ Х**, Эрдэм шинжилгээний өгүүллүүд (эмхитгэл) I- II, Улаанбаатар, 2001.
107. **Радлов В.В**, Атлас древностей Монголии, -Труды Орхонской экспедиции, Вып.1-4, Санктпетербург, 1892-1889.
108. **Радлов В.В**, Атласъ Древностей Монголии, Изданный по поручению Императорской Академии наук, - Труды Орхонской Экспедиции, Санктпетербургъ, 1892.
109. **Радлов В.В**, Опыт словарь тюркских наречий. Том. I-IV, Санктпетербургъ.1893, 1899, 1905, 1911.
110. **Радлов В.В**, Предварительный отчет о результатах снаряженной с Высочайшего соизволения Императорской Академией Наук экспедиции для археологического исследования р.Орхона, -1892. Вып.1
111. **Радлов В.В**, Предварительный отчет о результатах экспедиции для археологического исследования бассейна р. Орхона, - Сборник трудов Орхонской экспедиции I, Санкт-Петербург, 1892.
112. **Радлов В.В**, Мелиоранский П.М, Древнетюркские памятники в Кошо-Цайдаме, - Сборник трудов Орхонской экспедиции , Вып.IV, Санктпетербургъ, 1897.
113. **Рамstedt Г.И**, Как был найден Селенгинский камень, -Труды Троицкосавско Хяхтинского отделения Императорского Русского Географического общества , Том IV, Вып.1, Санктпетербург, 1912.
114. **Рамstedt Г.И**, Перевод надписи Селенгинского камня, -Труды Троицкосавско-Хяхтинского отделения Императорского Русского Географического общества, Том XV, Вып.1, Санкт-Петербург, 1914.
115. **Ринчен Б**, Германы эрдэмтэн Хэйништэй хамт Улиастай, Ховдоор явсан тайлан, ХН.216, 2 гар зураг, -Шинжлэх Ухааны Академийн Археологийн хүрээлэнгийн гар бичмэлийн сан хөмрөг.
116. **Самойлович А.Н**, Новые тюркские руны из Монголии, -Известия Академии наук СССР, Отделение общественных наук, № 8, Москва, 1934.
117. **Санжмятав Т**, Монголын хадны зураг, Улаанбаатар, 1995.
118. **Сэр-Оджав Н**, БНМАУ-д түрэг бичээсийн дурсгалыг судалж байгаа нь,- Les designs pictographiques et les inscriptions sur les rochers et sur les steles en Mongolie, Corpus Scriptorum Mongolorum, Том.XVI, Fasc 1, Улаанбаатар (Oulanbator), 1968.
119. **Сэр-Оджав Н**, Их Асгатын хөшөөт булц,- ШУА-ийн мэдээ, №1, Улаанбаатар, 1963.
120. **Сэр-Оджав Н**, Шинэ олдсон түүрэг бичээсийн тухай, -*Studia Archeologica*, Том.I, fasc.7, Улаанбаатар, 1960.
121. **Сэр-Оджав Н**, Эрдэм шинжилгээний өгүүлэл, илтгэлийн эмхэтгэл, Улаанбаатар, 2003.
122. **Тенишев Э.Р, Новгородова Э.А**, Новые рунические надписи в горах Монгольского Алтая, -История и культура Центральной Азии, Москва, 1983.
123. **Төрбат Ц, Баяр Д, Цэвээндорж, Баттулга Ц, Баярхүү Н, Идэрхангай Т, Жискар П.Х**, Монгол Алтайн археологийн дурсгалууд-1, Улаанбаатар, 2009.
124. **Төрбат Ц, Батсүх Д, Батбаяр Т, Баярхүү Н, Идэрхангай Т**, Хадны оршуулга, - Археологийн судлал, Том.VI, fasc.14, Улаанбаатар, 2008, тал.274-292.
125. **Трыярски Э**, Новые исследования по древнетюркским памятникам в Монголии и методология издания рунических надписей, -Олон улсын монголч эрдэмтний III их хурал, Том. II, Улаанбаатар, 1973.

126. **Фэн Цзя-шэн**, Руническая надпись из Восточной Монголии (Опыт расшифровки), -Советская этнография, №1, Москва, 1959.
127. **Харжаубай С**, Монгол нутгаас олдсон түрэг бичээсүүд, -Хэл зохиол,16-р боть, 1-19 дэвтэр, Улаанбаатар, 1987.
128. **Харжаубай С**, Эртний гурван бичээс, -Studia Archaeologica, Tom. VII, fasc.10-18, Улаанбаатар, 1979.
129. **Харжаубай С, Очир А**, Тэсийн гэрэлт хөшөөний шинэ дурсгал, -Шинжлэх ухаан амьдрал, №3, Улаанбаатар, 1977.
130. **Харжаубай С**, Тэсийн гэрэлт хөшөө, -Хэл зохиол судлал,Том.ХIII, fasc.1-25, Улаанбаатар, 1979.
131. **Хэйниш Э**, 1928 онд Хантайшир, Улиастайд явсан тухай, ХН.20а, 1928, - Шинжлэх Ухааны Академийн Археологийн хүрээлэнгийн гар бичмэлийн сан хөмрөг.
132. **Цэвээндорж Д, Баттулга Ц**, Зүүн Оройн өвөлжөөний бичээс, -Археологийн судлал,Том.ХУ, fasc.9, Улаанбаатар, 1999.
133. **Шинэхүү М**, Орхон-Сэлэнгийн руни бичгийн шинэ дурсгал, -Археологийн судлал, Том.VIII, fasc I, Улаанбаатар, 1980.
134. **Шинэхүү М**, Бэгэрийн эртний түрэг бичээс, - Шинжлэх ухаан амьдрал, №1, Улаанбаатар, 1971.
135. **Шинэхүү М**, Даривын эртний түрэг бичээс, -Монголын эртний түүх-соёлын зарим асуудал,Том.V, fasc.3-13, Улаанбаатар, 1971.
136. **Шинэхүү М**, Орхон-Енисейн бичиг Монголын малын тамгатай холбогдох нь, - Монголын этнографийн асуудал, Studia Ethnographica, Instituti Historiae Academiae Scientiarum Republicae Populi Mongolici, Tom.V, fasc.I-9, Улаанбаатар, 1977.
137. **Шинэхүү М**, Памятник рунической письменности из Тариата, -Роль кочевых народов в цивилизации Центральной Азии, Улаанбаатар, 1974.
138. **Шинэхүү М**, Тариатын орхон бичгийн шинэ дурсгал, -Studia Archaeologica, Tom.VI, fasc.1, Улаанбаатар,1975.
139. **Шинэхүү М**, Тэсийн эртний түрэг бичээсийг дахин нягталсан нь, -Археологийн судлал,Том.VII, fasc.1-9, Улаанбаатар, 1977.
140. **Шинэхүү М**, Хангидайн хадны түрэг бичээсийг дахин нягталсан нь, -Хэл зохиол судлал,Том.ХIII, fasc.1-25, Улаанбаатар, 1979.
141. **Шинэхүү М**, Хутуг уулын эртний түрэг бичээс, -Шинжлэх Ухааны Академийн мэдээ, №4, Улаанбаатар, 1976.
142. **Шинэхүү М**, Цэнхэрмандалын эртний түрэг бичээсийг дахин уншсан нь, - Археологийн судлал,Том.VII, fasc.1-9, Улаанбаатар, 1977.
143. **Щербак А.М**, Надпись на древнеуйгурском языке из Монголии, - Эпиграфика Востока, Том. XIV, Москва, 1961.
144. **Эрдэнэбаатар Д**, Монгол нутгаас олдсон эртний бичээсүүд, -Ил товчоо сонин, №9 (112), 3-р сар, 1994.
145. **Battulga Ts**, Moğolistan'da yeni bulunan Göktürk yazıtları, -Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 2000, Ankara, 2001.
146. **Cengiz Alyılmaz**, Epigrafik belgeler ve yüzey araştırmaları,-Moğolistan'daki Türk Anıtları Projesi 2001 yılı çalışmaları (Work for the Project Turkish Monuments in Mongolia in year 2001), Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Ankara, 2003.
147. **Clauson G**, Some notes on the inscription of Tonuquq, -Studia Turcica, Budapest, 1971.

MOĞOLİSTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

148. **Clauson G**, The Ongin inscription, -Journal of the Royal Asiatic Society, Pt.3-4, 1957.
149. **Clauson G, Tryjarsky E**, The Inscription at Ikhe Khu-shotu, -Rocznik Orientalistyczny, Vol. XXXIV, Warszawa, 1971.
150. **Giraud R**, L'inscription de Bain Tsokt' Edition critique, Paris, 1961.
151. **Gül, B**, "Moğolistan Halk Cumhuriyetinde Türklük Bilimi", Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 2003, cilt 2, Ocak 2007..
152. **Heikel A**, Inscriptions de L'Orkhon recueillies par l'expédition finnoise 1890, et publiées par la Société Finno-Ougrienne, Helsingfors, 1892.
153. **Jacobson E, Kubarev V, Tseveendorj D**, Misson Archéologique Française en Asie Centrale. Tom.V.6. Répertoire des Pétrogllyphes d'Asie Centrale Fascicul 6: Mongolie du Nord-Ouest Tsagaan salaa / Baga Oigor. Vol. I. texte et Figures, De Boccard, Paris, 2001.
154. **Kljaštorniy S.G**, Tes âbidesi (ilk neşri), - Türk Kültürü Araştırmaları, Tom. XXIV, № 2, Ankara, 1986.
155. **Kljaštorniy S.G**, The Terkhin inscription, - Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, Tom. XXXVI, Fasc.1-3, Budapest, 1983.
156. **Kljaštorniy S.G**, The Tes Inscription of the Uighur Bögü Qaghan, - Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest, 1985.
157. **Kljaštornyj G, Tryjarski E**, An Improved Edition of the Arkhanen Inscription, - Rocznik Orientalistyczny, Tom. XLVII, Warszawa, 1990.
158. **Kotwicz W, Samoilowitch A**, Le monument turc d'Ikhe-khuchotu en mongolie centrale, -Rocznik Orientalistyczny, Vol. XIII, Lwow, 1937.
159. **Lubsangdendüp A**, Über eine in der Mongolei neu entdeckte türkische Runeninchrift aus dem 13. Jh., - Ural-altaische Jahrbücher, Wiesbaden, 1960.
160. **Orkun H.N**, Eski Türk Yazıtları, İstanbul, I-1936, II-1939, III-1940, IV-1941.
161. **Radloff W**, Die alttürkischen Inschriften der Mongolei, Band: 1, Enthält die Lieferungen 1-3, Otto Zeller Verlag · Osnabrück, 1987.
162. **Radloff W**, Die alttürkischen Inschriften der Mongolei, Neue Folge: Grammatische Skizze der alttürkischen Inschriften, Neudruck der Ausgabe St. Petersburg 1897.
163. **Radloff W**, Atlas древностей Монголии, Труды Орхонской экспедиции, (Atlas der Alterthümer der Mongolei. Arbeiten der Orchon-Expedition), - Die alttürkischen Inschrift der Mongolei, St. Petersburg, 1. Lieferung 1892; 2. Lieferung 1893; 3. Lieferung 1895; Neue Folge 1897; Zweite Folge 1899 (in 2 vols: Osnabrück 1987).
164. **Radloff W**, Das Denkmal am Ongin, -Die Alttürkischen Inschriften der Mongolei, St. Petersburg 1895; Osnabrück, 1987.
165. **Radloff W**, Die Alttürkischen inschriften der Mongolei, St. Peterburg, 1894 (Osnabrück, 1987).
166. **Radloff W**, Die alttürkischen Inschriften der Mongolei, Zweite Folge, Neudruck der Ausgabe St. Petersburg 1899 (W. Radloff, Die Inschrift des Tonjukuk, Fr. Hirth, Nachworte zur Inschrift des Tonjukuk, W. Barthold, Die alttürkischen Inschriften und die arabischen Quellen).
167. **Radloff W**, Die Inschrift von Iche-As'chete, -Die alttürkischen inschriften der Mongolei, Dritte Lieferung (Verbesserungen, Zusätze und Bemerkungen zu den Denkmälern von Koscho-Zaidam, die übrigen Denkmäler des Orchon-Beckens und die Denkmäler im Flußgebiete des Jenissei) Neudruck der Ausgabe St. Petersburg, 1895, (Osnabrück, 1987).
168. **Radloff W**, Die Inschriften am Choito-Tamir, -Die alttürkischen inschriften der Mongolei, Dritte Lieferung (Verbesserungen, Zusätze und Bemerkungen zu den Denkmälern von Koscho-Zaidam, die übrigen Denkmäler des Orchon-Beckens und die

- Denkmäler im Flußgebiete des Jenissei) Neudruck der Ausgabe St.Petersburg, 1895, (Osnabrück, 1987).
169. **Radloff W**, Verbesserungen, Zusätze und Erklärungen zu den Denkmälern von Koscho-Zaidam, -Die Altürkischen Inschriften der Mongolei, St.Petersburg 1895, (Atlas der Alterthümer der Mongolei.Taf.XI, fig.11 und Taf.XXVI, fig.7); Osnabrück, 1987.
170. **Radloff W**, Vorläufiger Bericht über die Resultate der mit allerhöchster Genehmigung von der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften ausgerüsteten Expedition zur archäologischen Erforschung des Orchon-Beckens, Aus dem Russischen übersetzt von O. Haller, -Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. -Petersbourg, 1894, N S III (XXXV) pp.353-398; Mélanges Asiatiques, X/2, 1892.
171. **Ramstedt G.J, Granö J.G, und Aalto P**, Materialien zu den alttürkischen Insschriften der Mongolei, -Journal de la Société Finno-Ougrienne, Vol.LX, N 3, Helsinki, 1958.
172. **René Giraud**, L'inscription de Bañ Tsokto, Paris, 1961.
173. **Rintchen**, Les dessins pictographiques et les inscriptions sur les rochers et sur les steles en Mongolie, -Corpus Scriptorum Mongolorum, Tom.XVI. fasc.1, Oulanbator, 1968.
174. **Sertkaya O.F**, Köl Tigin'in kitâbesinin dikilmesinin 1250. yıl dönümü dolayısı ile Moğolistan Halk Cumhuriyetindeki Köktürk harfli metinler üzerinde yapılan arkeolojik ve filolojik çalışmalara toplu bir bakış, -Türk Kültürü, XXI/234, Ankara, 1982.
175. **Sertkaya O.F, Cengiz Alyılmaz, Tsendiin Battulga**, Moğolistan'daki Türk anıtları projesi albümü (Album of the Turkish monuments in Mongolia), -T.C.Başbakanlık, Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Ankara, 2001.
176. **Sertkaya O.F**, Die Runen-Inschrift von Čoir, Bahşı Ögdisi Festschrift für Klaus Röhrborn anlässlich seines 60.Geburtstags, Sonderdruck, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:21, Freiburg: İstanbul, 1998.
177. **Sertkaya O.F**, Fragmente in alttürkischer Runenschrift aus den Turfan-Funde-Runen. Tamgas und Graffiti aus Aisen und Osteurope, Wiesbaden, 1985.
178. **Sertkaya O.F**, Göktürk harfli Çoyr Yazıtı, -Orkun, Türkçü Dergi, 5.sayı, Temmuz 1998.
179. **Sertkaya O.F**, Göktürk Tarihinin Meseleleri, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü, yayımları: 131, Seri:IV, Sayı: A.40, Ankara, 1995.
180. **Sertkaya O.F**, Göktürk yazıtları, -ORKUN, Mart, 1996.
181. **Sertkaya O.F**, Göktürk yazıtları, Orkun, Türkçe dergi, 1.sayı, Mart 1998.
182. **Sertkaya O.F, Harcavbay.S**, Hoyto Tamır (Moğolistan)dan yeni yazıtlar (ön neşir), - Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 2000 , Ankara, 2001.
183. **Sertkaya O.F**, Köl Tigin ve Köl-İç-Çor kitabelerinde geçen Oplayu tegmek deyimini üzerine, Göktürk tarihinin meseleleri, Ankara, 1995.
184. **Sertkaya O.F**, Köl Tigin'in ölümünün 1250. yıl dönümü dolayısı ile Moğolistan Halk Cumhuriyetindeki Köktürk harfli metinler üzerinde yapılan arkeolojik ve filolojik çalışmalara toplu bir bakış, -Türk Tarih Kurumu Belleten, XLVII/185 (Ocak 1983), Ankara, 1984.
185. **Talat Tekin**, A Grammer of Orkhun Turkic, Indiana University, Bloomington, 1968.
186. **Talat Tekin**, Kuzey Moğolistan'da yeni bir Uygur anıtı: Taryat (Terhin) kitabesi, - Türk Tarih Kurumu Belleten, Tom.XLVI, Sa.184, Ekim 1982, Ankara, 1983.
187. **Talat Tekin**, Nine Notes on the Tes Inscription, - Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, Budapest, 1988.
188. **Talat Tekin**, The Tariat (Terkhin) inscription, - Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, Tom. XXXVII (1-3), 1983.

MOĞOLİSTAN'DAKİ RUNİK YAZITLAR

189. **Talat Tekin**, Tunyukuk Yazıtı, Ankara, 1994.
190. **Thomsen V**, Études concernant l'interprétation des inscriptions turques de la Mongolie et de Sibérie, - Mémoires de la Société Finno-Ougrienne XXXVII, Helsinki, 1916.
191. **Thomsen V**, Inscriptions de l'Orkhon déchiffrées, -Mémoires de la Société Finno-Ougrienne V, Helsinki, 1896.
192. **Thomsen V**, Étude concernant l'interprétation des inscriptions turques de la Mongolie et de la Sibérie, Journal de la Société Finno-Ougrienne, Helsinki, 1916.
193. **Tryjarski E**, Some Remarks on the Monument of the Orkhon Turks, -Türk Kültürü El Kitabı, Istanbul, 1972.
194. **Tryjarski E, Aalto P**, Two Old Turkic Monuments of Mongolia, -Mémoires de la Société Finno-Ougrienne, 1973.
195. **Tryjarski E, Hamilton J.H**, L'inscription torque runiforme de Khutuk-ula,-Journal Asiatique, Paris, 1975.
196. **Tryjarski E**. L'inscription runiforme d'Arkhanen, en Mongolie, -Ural- Altaische Jahrbücher, Tom. XXXVI, fasc.3-4 (1964), 1965.
197. **Volker Rybatzki**, Die Toñuquq-Inschrift, Studia uralo-altaica 40, Szeged, 1997.
198. モンゴル国現存遺跡 · 碑文調査研究報告 · 中央ユーラシア学研究会 · 1999年3月 (Provisional report of researches on historical sites and inscriptions in Mongolia from 1996 to 1998. The Society of Central Eurasian Studies, edited by Takao Moriyasu and Ayudai Ochir, 1999)